

УДК 371.1:372.853

Опачко Магдаліна Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна
magdaopachko@gmail.com

ДІАГНОСТУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ-ФІЗИКІВ ОСВІТЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ З ДИДАКТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Анотація. Для перевірки ефективності запропонованої системи підготовки майбутніх учителів фізики з дидактичного менеджменту необхідно було провести діагностування рівнів готовності студентів з дидактичного менеджменту. Мета дослідження полягала у розробці проблеми діагностування готовності магістрів-фізиків освітнього напрямку підготовки з дидактичного менеджменту. Підготовка студентів з дидактичного менеджменту полягає у засвоєнні ними системи знань про управління розвитком особистості учня у процесі навчання та вироблення досвіду створення системи управління навчанням. Визначення ефективності запропонованої системи підготовки здійснюється за оцінкою результатів, які відображені у рівнях готовності студентів з дидактичного менеджменту. Діагностування готовності передбачало розробку критеріально-діагностичного апарату, застосування якого у експериментальному дослідженні уможливило виокремлення рівнів готовності. Для досягнення мети і завдань дослідження використовувались методи дослідження: теоретичні – конкретно-пошуковий; структурно-функціональний; емпіричні: спостереження, бесіда, анкетування, самооцінка, педагогічний експеримент для виявлення рівнів готовності студентів з дидактичного менеджменту. Дослідження проблеми діагностування готовності магістрів - фізиків освітнього напрямку підготовки з дидактичного менеджменту уможливило: розкриття сутності готовності з дидактичного менеджменту; обґрунтування її структури; розкриття змістового наповнення компонентів готовності; визначення критеріїв, показників та рівнів готовності.

Ключові слова: дидактичний менеджмент, готовність, магістри-фізики освітнього напрямку підготовки, критерії, показники, рівні готовності

Вступ. Систему підготовки майбутніх учителів фізики з дидактичного менеджменту представлено як сукупність теоретичного і практичного компонентів, єдність реалізації яких забезпечує результат у вигляді готовності майбутніх учителів фізики з дидактичного менеджменту. Теоретична складова системи підготовки охоплює знання про сутність дидактичного менеджменту як системи управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів; його структуру і зміст, закономірності і принципи, врахування й опора на які забезпечують цілісність і повноту формування складових готовності з дидактичного менеджменту.

Узагальнення основоположних позицій теорії класичного менеджменту, освітнього і педагогічного менеджменту, теорій управління навчанням, що розроблялись у дидактиці та методиці фізики уможливує представлення структури дидактичного менеджменту динамічними інформаційно-діяльними модулями: 1) проектування методичної системи; 2) організація та управління у навчанні; 3) моделювання середовища і взаємодії; 4) діагностування у навчанні [3].

Практичний компонент системи підготовки полягає у реалізації змісту дидактичного менеджменту, який втілено в ідеї розробки власної системи управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, або системи управління навчанням (СУН) фізики. Етапи створення системи управління відповідають структурі виокремлених інформаційно-діяльних модулів.

Засвоєння змісту дидактичного менеджменту здійснюється в рамках кредитно-модульної системи організації навчання, що передбачало розробку експериментальної модульної програми курсу «Педагогічна майстерність з основами дидактичного менеджменту». Програма включає два змістових модулі («Основи педагогічної майстерності» та «Дидактичний менеджмент у методичній майстерності вчителя»).

Результативна складова системи підготовки відображає результат у вигляді сформованості компонентів

готовності з дидактичного менеджменту. Для експериментальної перевірки ефективності запропонованої системи необхідно було обґрунтувати діагностично-критеріальний апарат для визначення рівнів готовності. Але, насамперед, потребувало уточнення сутності готовності студентів з дидактичного менеджменту

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування моделі готовності майбутнього вчителя фізики з дидактичного менеджменту передбачало розкриття сутності готовності, визначення критеріїв і показників готовності з дидактичного менеджменту.

Системне дослідження у площині окресленої проблеми проведене А.Є.Книш [1]. Проаналізувавши три різні підходи до трактування поняття готовності, а саме: вітчизняний, європейський та американський, дослідниця зазначає, що поняття готовності до здійснення діяльності розкривається через компетенції і компетентності, хоча вважає «ці поняття хоч і близькими за значенням, але не тотожними» [Там само, с.40].

Ми повністю поділяємо позицію авторки на рахунок того, що "...компетентність є практичною реалізацією компетенцій особистості, що може бути здобутою тільки у практичній діяльності, шляхом набуття специфічного досвіду. Компетентність суб'єкта професійної діяльності виступає в ролі найвищого прояву готовності до певної професійної діяльності" [Там само]. Більше того, готовність розглядається як передумова формування компетентності і може вивчатися лише на прикладі фахівців на ранніх стадіях професіоналізації. Особистісна готовність є більш вузьким поняттям, що включає спрямованість та вмотивованість людини на професійну діяльність.

У дисертаційному дослідженні В. Р. Михальської обґрунтовано критерії ефективності управлінської діяльності та рівні готовності до управлінської діяльності студентів педагогічного коледжу. На основі структурних компонентів готовності майбутнього вчителя до управління навчальною діяльністю мо-

лодших школярів, в якості яких визначено: мотиваційний, когнітивний та операційний (практичний), дослідниця характеризує критерії ефективності: емоційно-мотиваційний, когнітивний, операційно-практичний [2].

У дослідженні О.М.Трубіциної, яке присвячене підготовці майбутніх учителів до рефлексивного управління процесом навчання учнів іноземної мови, в якості критеріїв оцінки готовності студентів до рефлексивного управління запропоновано: ступінь прояву функцій самоуправління та рівень здійснення студентами функцій рефлексивного управління [5].

У оцінці ефективності управлінської діяльності керівників навчальних закладів пропонується використання критеріїв і показників, якими описується різноаспектний характер діяльності керівника [4].

Аналіз джерел з проблеми готовності уможливив розуміння того, що готовність, окрім загальних структурних компонентів (когнітивного, мотиваційного, операційного, особистісного та ін.), характеризується конкретним змістовним наповненням, яке відтворює особливості того чи іншого виду діяльності.

Визначення мети та завдань дослідження. Мета дослідження полягала у розкритті сутності проблеми діагностування готовності магістрів-фізиків освітнього напрямку підготовки з дидактичного менеджменту. Досягнення мети уможлиблюється послідовністю виконання завдань: 1) розкриттям сутності готовності з дидактичного менеджменту; 2) визначенням компонентів готовності та етапів її формування; 3) розкриттям критеріїв, показників і рівнів готовності з дидактичного менеджменту.

Методи дослідження. Для досягнення мети і завдань дослідження використовувались методи дослідження: *теоретичні* – конкретно-пошуковий (аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження для обґрунтування сутності, структури готовності з дидактичного менеджменту); структурно-функціональний (аналіз літератури для обґрунтування змісту структурних компонентів готовності; визначення критеріїв і показників готовності); *емпіричні*: спостереження, бесіда, анкетування, самооцінка, педагогічний експеримент для виявлення рівнів готовності студентів з дидактичного менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Під готовністю здійснювати діяльність розуміють здатність людини виконувати систему дій, операцій, що забезпечують вирішення поставлених проблем. Готовність як необхідна умова ефективного виконання діяльності є системним утворенням, що охоплює володіння теоретичними знаннями, практичним досвідом виконання діяльності та професійно-психологічною придатністю, що відображається у системі ставлень, цінностей, настанов, спрямованості.

У питанні визначення придатності до здійснення професійної діяльності науковці здебільшого використовували поняття “готовність”. Але орієнтація на загальноєвропейську тенденцію, що утверджується в якості компетентнісного підходу актуалізувала потребу у визначенні пріоритетів: готовність чи компетентність?

Таким чином, використовуючи термін готовність студентів з дидактичного менеджменту (в подальшому використовуватимемо скорочення – ДМ – *прим. наша.* – О.М.), зауважуємо, що вона визначається рівнем сформованості когнітивного та операційного компонентів готовності, а також сформованістю системи професійно-особистісних якостей.

Готовність розглядається як передумова формування компетентності і може вивчатися лише на

прикладі фахівців на ранніх стадіях професіоналізації. Особистісна готовність є більш вузьким поняттям, що включає спрямованість та вмотивованість людини на професійну діяльність. Отже готовність студентів з ДМ визначається рівнем сформованості когнітивного та операційного компонентів готовності, а також сформованістю системи професійно-особистісних якостей майбутнього вчителя фізики.

Оскільки готовність до управління навчанням ґрунтується на засвоєнні студентами змісту дидактичного менеджменту (більше того, готовність визначається як інтегративне утворення, що поєднує рівень засвоєння змісту ДМ та рівень прояву професійно-особистісних якостей), то структура компонентів готовності відображатиме складові компетентності дидактичного менеджменту.

Узагальнення і систематизація уявлень про структуру готовності дозволило виокремити компоненти готовності з ДМ. До них відносимо: ціле-змістовий, мотиваційний, організаційно-технологічний, креативно-проективний, оцінно-рефлексивний компоненти. Конкретизуємо їх зміст.

Ціле-змістовий компонент готовності полягає в усвідомленні мети призначення дидактичного менеджменту як системи управління навчанням фізики в школі; етапів створення системи управління на основі опорної теми з фізики; сприйнятті цілей і завдань кожного з етапів та усвідомлення персональної відповідальності за створення і реалізацію проектованої системи управління навчанням. Змістовий компонент готовності полягає у володінні змістом управлінської діяльності, а саме знаннями про сутність складових дидактичного менеджменту (проєктування дидактичного процесу: цілепокладання, прогнозування, планування; організацію та управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів; конструювання складових дидактичної системи: моделювання взаємодії та організацію і функціонування дидактичного середовища; діагностику ефективності управління у дидактичній системі) та уміннями реалізувати ці знання у ситуаціях, наближених до професійних.

Мотиваційно-ціннісний компонент готовності характеризується потребою у систематизації, узагальненні та інтеграції знань з філософії, педагогіки, психології, дидактики, методики фізики і їх організації у струнку систему дидактичного менеджменту; професійно-педагогічній спрямованості, наявності мотивації досягнення успіху у професійно-методичній діяльності; прагненні реалізувати свій інтелектуально-особистісний потенціал у процесі створення персональної методичної системи (в умовах навчання у вищій школі персональна методична система створюється студентом за обраною темою з шкільного курсу фізики – опорна тема), розвивати організаційно-управлінські вміння у процесі вибору стратегії реалізації методичної системи; проявах зацікавленості, професійного інтересу у процесі моделювання ситуацій взаємодії у навчанні; наполегливості і цілеспрямованості у опануванні технології розробки тестових завдань для діагностування рівнів успішності учнів у навчанні тощо. Мотиваційний компонент готовності характеризується наявністю творчого запалу і самоактуалізації у професійно-педагогічній діяльності; потребою у саморефлексії та самоаналізі; прагнення успішно вирішувати педагогічні, психологічні, методичні, дидактичні, технологічні задачі; усвідомленні потреби у самоменеджменті як ефективній діяльності, спрямованій на саморозвиток, самоудосконалення.

Організаційно-технологічний компонент готов-

ності студентів з дидактичного менеджменту характеризується сформованістю знань і умінь про реалізацію цілей і завдань персональної методичної системи у процесі вивчення фізики в школі у відповідності до: методології управління пізнавальною діяльністю учнів; принципів і закономірностей управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів та особливостей здійснення керівництва навчанням фізики; загальних і конкретних (дидактичних) цілей; типів уроків, їх місця в системі уроків; вікових та індивідуальних особливостей учнів, рівня інтелектуальних запитів; рівня взаємодії, що визначаються домінуючою моделлю взаємодії (репродуктивна, продуктивна, конструктивна, творча) та рівнем функціонування дидактичного середовища (засоби наочності, дидактичне забезпечення, прилади і матеріали, демонстраційні експериментальні установки, комп'ютерна підтримка навчання тощо); обраних методів і форм організації та управління у навчанні фізики в школі; обраних методів і форм діагностики навчальних досягнень учнів; методів розвитку пізнавальних інтересів учнів, розвитку їх творчих здібностей тощо.

Креативно-проективний компонент готовності з ДМ характеризує здатність до проектування та апробації розробленої студентами системи управління навчанням фізики (дидактичного менеджменту з фізики), яка відображена у володінні: умінь здійснювати постановку і вирішувати сукупність дидактичних задач у відповідності до: а) об'єкта засвоєння (поняття, фізичні величини, закономірності, закони, концепції, фізичні теорії); б) виду знання, що підлягає засвоєнню: теоретичне, практичне, експериментальне, міжпредметне, міжпредметне, методологічне (світоглядне); в) вікових та індивідуальних особливостей учнів; сукупністю дій і операцій, що складають сутність управління навчально-пізнавальною діяльністю: загальні (логічні прийоми і психологічні уміння) та специфічні (предметні) дії; дії цілепокладання; дії програмування; дії планування; виконавчі дії: вербальні, матеріальні, практичні, мисленнєво-логічні, перцептивні, мнемічні, репродуктивні, продуктивні, перетворювальні, дослідницькі; дії контролю (самоконтролю); дії оцінки (самооцінки); умінь структурувати матеріал на засадах оптимального, раціонального, інформативно-доцільного, прагматичного підходів; знаннями психологічних засад репродуктивного, продуктивного, проблемного, модульного, інтерактивного, особистісно-орієнтованого видів навчання та умінь гармонійно поєднувати в управлінні навчанням елементи традиційного та інноваційного навчання; технологіями навчальної діяльності: репродуктивними, проблемно-пошуковими, дослідницько-пізнавальними, дидактичної евристики та умінь використовувати їх у методичній діяльності; знаннями про когнітивні стилі учнів та умінь проектувати методичну систему з урахуванням цих стилів; володінні знаннями психологічних особливостей використання комп'ютерів у навчанні та уміньма раціонально поєднувати традиційні та інформаційно-комунікаційні технології навчання для реалізації дидактичних задач; умінь здійснювати регуляцію взаємодії: у колективній, груповій та індивідуальній формах навчальної діяльності; знаннях про способи активізації та стимулювання пізнавальної діяльності та умінь добирати їх у відповідності до цілей (загальних і конкретних) тощо.

Оцінно-рефлексивний компонент готовності вчителя фізики до управління пізнавальною діяльністю учнів характеризує здатність до саморефлексії на кожному з етапів засвоєння учнями знань (сприй-

мання, осмислення (переробка), закріплення, застосування знань у типових ситуаціях, застосування знань у нових ситуаціях); впродовж виконання усіх етапів пізнавальної діяльності (засвоєння знань, оволодіння узагальненими способами дій, відпрацювання прийомів і способів дій, їх програм, алгоритмів, в процесі чого відбувається розвиток учня). Оцінно-рефлексивний компонент готовності майбутнього вчителя фізики з дидактичного менеджменту відображає здатність оцінювати і аналізувати, самокритично осмислювати та аргументувати власні дії у виборі методів психологічного, педагогічного впливу та дидактичного управління навчанням, здійснювати самоаналіз та саморефлексію у професійно-педагогічному становленні та окреслювати реальні перспективи у саморозвитку (наприклад, підвищувати культуру професійного педагогічного спілкування, навчитися бачити навчальний матеріал очима дитей, розвивати емпатійне мислення, творчу уяву тощо). Оцінно-рефлексивний компонент готовності відображає сформованість особистісних якостей, що забезпечують успішність у реалізації професійно-предметної діяльності: сформованість системи саморегуляції, професійної саморефлексії; сформованість психологічних якостей, що забезпечують ефективність дидактичної роботи; наявність позитивного досвіду міжгрупової взаємодії; сформованість індивідуального стилю педагогічного мислення, стилю дидактичного управління тощо.

Змістовий аналіз компонентів готовності уможливив визначення критеріїв оцінки сформованості готовності студентів з ДМ. Сформованість рівнів (високого, достатнього, середнього, низького) готовності студентів з дидактичного менеджменту визначається за критеріями: проективно-методичної, організаційно-управлінської, психодідактичної, комунікативно-технологічної компетентностей, та мотиваційно-ціннісним критерієм.

У визначенні готовності до управління навчанням за першим критерієм ми опирались на такі показники, як рівень володіння проективними здібностями та методичними знаннями, рівень прояву яких визначаємо з аналізу якості і правильності виконання завдань, передбачених для проектування методичної системи (для констатуючого експерименту ми опирались на показники володіння знаннями методики викладання предмету та досвіду розробки методичного забезпечення (у змісті проходження педагогічних практик – для студентів).

Другий критерій передбачає виокремлення таких показників, як рівень розвитку організаторських здібностей, сформованість діагностичних умінь та знань про організацію і управління (контроль) у навчанні, що визначаємо з аналізу методів, форм, засобів навчання і контролю, що добираються для організаційно-управлінського компонента проектованої системи управління навчанням фізики, їх адекватності до цілей, планування, структури і прогнозування навчання (розроблений методичний систему).

Третій критерій відображає рівень володіння психодідактичною компетентністю, що виявляється у здатності педагога забезпечувати психологічний вплив дидактичними засобами; розробляти зміст навчання у відповідності до рівнів засвоєння та з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, психологічних механізмів управління засвоєнням знань, психологічних особливостей використання комп'ютерів у навчанні, психологічних прийомів стимулювання активності і мотивації у навчанні. Сформованість цього компонента готовності оцінювався за показниками: рівень психологічної культури

майбутнього вчителя та психодидактичних знань і вмінь (рівень прояву яких оцінюється на основі аналізу методів взаємодії, що пропонуються для реалізації цілей системи управління (розробленого проекту): психологічних і дидактичних, групової взаємодії та роботи в парах тощо.

Четвертий критерій відображає рівень володіння культурою мовлення вчителя та його здатність використовувати інформаційні, інтерактивні, особистісно-орієнтовані технології навчання. Сформованість цього компонента готовності визначається за показниками: рівень розвитку комунікативних здібностей, та рівень сформованості технологічної компетентності, що визначається з аналізу розробки компонента системи управління, який має назву моделювання у навчанні.

П'ятий критерій передбачає опору на показники, що дозволяють оцінити мотиваційно-ціннісне ставлення як до навчання, самовдосконалення, самоменеджменту, досягнення успіху у навчанні та професійній діяльності, так і до виконання завдань проекту та ставлення до учнів, як невід'ємної частини освітнього середовища. Сформованість цього компонента оцінюється за показниками: рівень сформованості діагностичних умінь (у контексті самодіагностики), рівень прояву мотивації до успіху, рівень самооцінки шляхів розвитку, рівень взаємодії, що виявляється через переважаючі прийоми, які обираються у спілкуванні з учнями та зовнішнім оформленням проекту: паперовий звіт, презентація та її представлення, відповіді на питання з аудиторії.

Визначення рівнів сформованості за виокремленими критеріями і показниками передбачало добір і розробку адекватних діагностичних методик.

Для виявлення рівнів готовності за виокремленими критеріями і показниками нами було розроблено методику "Готовність вчителя до управління навчанням фізики", яка містить п'ять блоків по 15 тверджень у кожному. На основі узагальнення результатів самооцінки за трьома рівнями (Володію; Володію частково; Не володію) робиться висновок про рівень сформованості кожного блоку, що відповідають визначеним критеріям і показникам.

Отримані результати доповнюються інформацією, отриманою від діагностики рівня розвитку проєктивних здібностей, самооцінки готовності до здійснення управління у педагогічній взаємодії, діагностичної методики КОС-1 (визначення рівня розвитку комунікативних і організаторських здібностей), методики діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса, самооцінки "Шляхи розвитку", діагностики "Психологічної культура вчителя", сформованості діагностичних умінь вчителя, стилів взаємодії (Які прийоми взаємодії ви здебільшого використовуєте у своїй роботі?).

Висновки. Дослідження проблеми діагностування готовності магістрів - фізиків освітнього напрямку підготовки з дидактичного менеджменту уможливило: розкриття сутності готовності з дидактичного менеджменту; обґрунтування її структури; розкриття змістового наповнення компоненту готовності; визначення критеріїв, показників та рівнів готовності.

References

1. Knysh, A.E. (2015). Poniattia hotovnosti do profesinnoi diialnosti v robotakh vitchyznianskykh ta zarubizhnykh uchenykh [The concept of readiness for professional activities in the work of domestic and foreign scientists]. In *Teoria i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy: filosofii, psykholohiia, pedahohika, sotsiolohiia* [The theory and practice of social systems management: philosophy, psychology, pedagogy, sociology], 2, 37-45 [in Ukrainian].
2. Mikhalska, V.R. (2006). Pidhotovka studentiv pedahohichnoho koledzhu do upravlinnia navchalnoiu diialnistiu molodshykh shkoliariv [Preparation of students of the pedagogical college for the management of educational activities of junior pupils]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Vinnytsia: Vinnytsia DPU named after Mikhail Kotsyubynsky [in Ukrainian].
3. Opachko, M.V. (2017). Problemi formuvannya zmistu didaktichnoho menedjmentu [Problems of the formation of the content of didactic management]. In *Physical and Mathematical Education*, 2 (12), 118-123 [in Ukrainian].
4. Prikhodko, V.M., & Prisyazhnyuk, Y.S. (2014). Kultura upravlinnya kerivnika yak skladova sistemi monitoringu osvitnoi diialnosti zagalnoosvitnogo navchalnoho zakladu [Management culture management as a component of the system of monitoring the educational activity of a comprehensive educational institution]. In *Materials of the V International Forum "Personality in a Single Educational Space." Conference 3: Theoretical and Applied Issues of Modern Psychology and Educational Management (Zaporizhzhya, April 07-18, 2014)*, 3 (17) Electronic collection of scientific works of the Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Education: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip17.html
5. Trubitsina, O.M. (2002). Pidhotovka maibutnykh uchyteliv do refleksyvnoho upravlinnia protsesom navchannia uchniv inozemnoi movy [Preparation of future teachers for reflexive management of the process of teaching foreign language students]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odessa: South Caucasus state pedagogical University named after K.D. Ushinsky [in Ukrainian].

Список використаної літератури

1. Книш А. Е. Поняття готовності до професійної діяльності в роботах вітчизняних та зарубіжних учених / А. Е. Книш // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2015. – № 2. – С. 37-45.
2. Михальська В.Р. Підготовка студентів педагогічного коледжу до управління навчальною діяльністю молодших школярів. Автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – "теорія та методика професійної освіти" / Вікторія Романівна Михальська; Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2006. – 20 с.
3. Опачко М. В. Проблеми формування змісту дидактичного менеджменту / М. В. Опачко // Фізико-математична освіта (Physical and Mathematical Education). – 2017. – Випуск 2 (12). – С. 118 – 123.
4. Приходько В.М. Культура управління керівника як складова системи моніторингу освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу / В.М.Приходько, Ю.С.Присяжнюк // Матеріали V Міжнародного форуму «Особистість у єдиному освітньому просторі». Конференція 3: Теоретичні й прикладні питання сучасної психології та освітнього менеджменту (м.Запоріжжя, 07-18 квітня 2014 року). – Випуск №3 (17) Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної освіти: http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip17.html
5. Трубіцина О.М. Підготовка майбутніх учителів до рефлексивного управління процесом навчання учнів іноземної мови. автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 – "теорія та методика професійної освіти" / Ольга Михайлівна Трубіцина; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. – О., 2002. – 21 с.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2018 р.
Стаття прийнята до друку 20.04.2018 р.

Опачко Магдаліна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ТВГЗ «Ужгородський національний університет»
г. Ужгород, Україна

ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ МАГІСТРОВ-ФІЗИКОВ ОСВІТАТЕЛЬНОГО НАПРАВЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ С ДІДАКТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА

Анотація. Для перевірки ефективності запропонованої системи підготовки майбутніх учителів фізики з дидактичного менеджменту необхідно провести діагностування рівней готовності студентів з дидактичного менеджменту. Мета дослідження заключалась в розробці проблеми діагностики готовності магістрів-фізиків освітального напрямлення підготовки з дидактичного менеджменту. Підготовка студентів по дидактичному менеджменту заключається в усвоєнні ими системи знань об управленні розвитком особистості ученика в процесі навчання та вироботці досвіду створення системи управління навчанням. Визначення ефективності запропонованої системи підготовки здійснюється по оцінці результатів, які відображені в рівнях готовності студентів з дидактичного менеджменту. Діагностування готовності передбачувало розробку критеріально-діагностичного апарату, застосування якого в експериментальному дослідженні дозволило виділити рівні готовності. Для досягнення цілі та завдань дослідження використовувалися методи дослідження: теоретичні: конкретно-пошуковий; структурно-функціональний; емпіричні: спостереження, бесіда, анкетування, самооцінка, педагогічний експеримент. Дослідження проблеми діагностування готовності магістрів - фізиків освітального напрямлення підготовки з дидактичного менеджменту дозволило: розкрити сутність готовності з дидактичного менеджменту; обґрунтувати її структуру; розкрити змістове наповнення компонентів готовності; визначити критерії, показники та рівні готовності.

Ключові слова: дидактичний менеджмент, готовність, магістри-фізики освітального напрямлення підготовки, критерії, показники, рівні готовності

Opachko Magdalyna

Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Assistant Professor
Department of General Pedagogics and Pedagogics of Higher School
State Higher Educational Establishment «Uzhhorod National University»
Uzhhorod, Ukraine

DIAGNOSTICS OF MASTERS OF PHYSICS OF EDUCATIONAL DIRECTION OF TRAINING ON READINESS OF THE DIDACTIC MANAGEMENT

Abstract. To verify the effectiveness of the proposed training system for future teachers of physics on didactic management, it was necessary to diagnose the student readiness levels for didactic management. The purpose of the study is to work out the problem of diagnostics of readiness of masters-physicists in the educational field on didactic management. The training of students on didactic management is in mastering of their knowledge systems on managing the personality development of a student in the process of learning and developing of experience on establishing the system of management of the learning process. The determination of the effectiveness of the proposed training system is carried out by assessing the results that are reflected in the levels of readiness of students on didactic management. The diagnosis of readiness envisaged the development of a criterion-diagnostic apparatus, the application of which in the experimental study made it possible to distinguish levels of readiness. To achieve the goals and objectives of the study, the following research methods have been used: theoretical – specific-searchive; structural-functional; empirical – observation, conversation, questionnaires, self-esteem, pedagogical experiment to identify levels of readiness of students on didactic management. The study of the problem of diagnosing the readiness of masters-physicists in the educational field of training on didactic management have made it possible to: disclose the essence of readiness on didactic management; substantiate its structure; disclose the content of readiness components; define the criteria, indicators and levels of readiness. Readiness is considered as a prerequisite for the formation of competence and can be studied only by an example of specialists in the early stages of professionalisation. Personal readiness is a more narrow concept, which includes the orientation and motivation of a person to professional activity. Thus, the readiness of students on didactic management is determined by the level of formation of the cognitive and operational components of readiness, as well as the formation of the system of professional and personal qualities of future teachers of physics. Summarisation and systematisation of representations about the structure of readiness have allowed to distinguish components of readiness on didactic management: aim-content, motivational, organisational-technological, creative-projective, evaluative-reflexive. The content analysis of readiness components have made it possible to determine the criteria for assessing the formation of student readiness on didactic management. The formation of levels (high, sufficient, average, low) of students' readiness on didactic management has been determined by criteria: projective-methodical, organisational-managerial, psychodidactic, communicative-technological competencies, and motivational-value. Determination of levels of formation according to the distinguished criteria and indicators has allowed to select and develop adequate diagnostic techniques. Prospects for further research provide for an analysis of experimental work using the proposed diagnostic-critical apparatus.

Key words: didactic management, readiness, masters of physics of educational direction of training, criteria, indicators, readiness levels.